

leek definitief gediscredeerd te zijn en zelfs van het vooruitzicht dat algemene verkiezingen naderden, ging geen bezieling uit.

Begin '46 begon een groep jongeren, onder wie drs. H. A. Korthals (die in '40, toen de *Nieuwe Rotterdamse Courant* was gelijkgeschakeld, zijn functie als redacteur had neergelegd), zich te weren. Van oordeel dat de Liberale Staatspartij grondig vernieuwd, ja eigenlijk door een nieuwe liberale partij vervangen moest worden, nam zij contact op met de man die namens de werkgeversorganisaties de Stichting van de Arbeid had voorbereid: Stikker. De geestdrift dier jongeren trok deze aan, maar samen met hen een nieuwe partij oprichten? Hij aarzelde. Tilanus adviseerde hem door te zetten en de Leidse hoogleraar Cleveringa die in den lande een grote naam had, verklaarde zich bereid, achter de schermen als zijn adviseur op te treden. Het gevolg was dat Stikker samen met Korthals en enkele andere jongeren begin maart '46 een memorandum richtte tot het bestuur van de Liberale Staatspartij, inhoudend het verzoek om het veld te ruimen voor een nieuwe liberale formatie, 'de Vooruitstrevende Vrijheidspartij'. Het bestuur, zeer onder de indruk van het feit dat het Stikker tegenover zich had, zwichtte en verklaarde zich, voorzover gewenst, tot medewerking bereid. Er werd toen een manifest opgesteld (waarin het woord 'liberaal' niet voor kwam), er werd een Landelijk Comité gevormd (met o.m. Cleveringa en de voorzitter van de Rotterdamse Kamer van Koophandel, K. P. van der Mandele, als leden) en op 12 maart presenteerde zich een nieuwe partij: de Partij van de Vrijheid. Vier weken later moesten de kandidatenlijsten zijn ingeleverd van de partijen die op 17 mei aan de algemene verkiezingen wensten deel te nemen — 'ik had', schreef Stikker in zijn memoires, 'geen kandidaten, geen programma, geen statuten, geen secretariaat en geen geld.'¹

Al deze problemen werden opgelost: op 23 maart vond een eerste partijcongres plaats, op 30 maart werd samen met het bestuur en de algemene vergadering van de Liberale Staatspartij² vastgesteld wie kandidaten zouden zijn voor de Tweede Kamer, een partijprogramma werd geschreven, er kwam een commissie voor het ontwerpen van partijstatuten, een secretariaat werd ingericht in het kantoor van de Heineken Brouwerij te Amsterdam en Stikker kon voldoende geld lenen om met inschakeling van een bekend reclamebureau een verkiezingscampagne te organiseren die in totaal ca. f 200 000 zou kosten — bijna dit gehele bedrag was na de verkiezingen nog Stikkers persoonlijke schuld en die zou hij

¹ Stikker: *Memoires*, p. 83.   ² Deze partij is in oktober '46 officieel ontbonden.